

Uppsala 13 januari 2011

De viktigaste budskapen i mitt anförande på konferensen om markbaserad rening, Malmö februari 2011

Miljöbalken trädde i kraft 1 januari 1999. Inte mycket i balken var nytt, utan det mesta var plockat ut tidigare lagstiftning. När det gäller små avlopp var det främst miljöskyddslagen och hälsoskyddslagen som delat med sig av regleringar.

Några nyheter fanns dock, varav den främsta är det uttalade kravet på resurshushållning och kretslopp. En annan viktig nyhet, som dock introducerades via propositionen till miljöbalk var att till och med vitesförelägganden skulle kunna formuleras som funktionsvillkor, d.v.s. den då rådande benhårda praxisen från främst förvaltningsdomstolarna när det gällde hur man formulerar villkor avsågs att förändras.

I regeringsformen heter det att "den offentliga makten utövas under lagarna". Innebörden av detta är att domstolar och myndigheter ska utgå från författningarna när man bedriver myndighetsutövning mot enskilda.

Ett allmänt råd har inte status av författning, utan är en myndighets tolkning av det rådande rättsläget. Allmänna råd är viktiga och de följs oftast av domstolarna, men de kan inte ändra på rättsläget -endast beskriva och förtydliga det.

Fram till 2006 gällde ett allmänt råd om små avlopp som var skrivet för miljöskyddslagen och hälsoskyddslagen. I vissa delar var det "obsolet" för att tala juristsvenska, det betyder att det var formellt gällande men rent rättsligt överspelat.

År 2006 trädde ett nytt allmänt råd i kraft, mer anpassat till miljöbalken. Trots dessa omständigheter, hur detta allmänna råd kommit att refereras till och omskrivas som "De ändringar i miljöbalken som infördes genom det nya allmänna rådet."

Eftersom jag själv var med och gjorde delar av bakgrundsarbetet till dessa nya allmänna råd, har jag i efterhand undrat hur klokt det var att introducera sådana saker som områden med normal och hög skyddsnivå i ett allmänt råd.

Det märkliga är att den viktigaste förändringen i miljöbalken, nämligen målet om en hållbar utveckling och kraven på resurshushållning och kretslopp i stort sett fortfarande lever ett okänt och otillämpat liv. Det finns undantag. Samtidigt har vissa skrivningar i de nya allmänna råden ibland, och inte minst genom kommunernas (egentligen) helt icke bindande policydokument, kommit att betraktas som i det närmaste grundlag (för att överdriva lite). Effekten har blivit att man i vissa kommuner tror att det råder generella bestämmelser över dessa områden, som gör att den individuella prövningen inte längre ska utföras.

Nyhetererna ägde inte rum genom de nya allmänna råden, utan genom miljöbalken. De nya allmänna råden har inte heller infört någon möjlighet för kommunerna att genom att klassa ett område som kräver Högre skyddsnivå, göra det möjligt att skriva generellt bindande normer. Det har aldrig varit tal om att frånga bedömningen i enskilda fall. Däremot innebär uttalanden i propositionen att man har börjat införa funktionskrav både i tillståndsvillkor och i förelägganden, men då krävs det att den beslutade funktionen faktiskt kan följas upp genom mätningar etc. Detta kan ligga vissa markbaserade lösningar för små avlopp i fatet. Går det inte att fastställa vilken reningsgrad som faktiskt uppnås, kan en sådan parameter inte heller formuleras till villkor.

Jonas Christensen